

REFUGIAȚII PALESTINIENI – JERTFE ALE CONFLICTULUI ARABO-IZRAELIAN

Stelian CULEA, lector superior

Summary

The Palestinian's refugees situation who were forced to leave Palestina as a result of the Israelian-Arabian Wars is analysed in the article. The contradictory points of view of implicated parts in the conflict, the causes which provoked the exodus of Palestinians are exposed in the article. The efforts of ONU and the other international forums which intend to solve this problem are analysed.

La începutul anului 1948 arabii palestinieni constituiau mai mult de două treimi din populația Palestinei. Situația s-a schimbat radical după primul război arabo-izraelian, în rezultatul căruia sute de mii de palestinieni au fost nevoiți să ia calea pribegiei, refugiindu-se în țările arabe vecine. Unica țară care a creat condiții pentru naturalizarea refugiaților palestinieni a fost Iordania. Celelalte țări arabe, timp de decenii, au continuat să-i țină pe palestinieni în taberele de refugiați. Conform ONU, refugiați palestinieni sunt considerate persoanele care în perioada iunie 1946 – mai 1948 și iunie 1967 locuiau în Palestina și care, în rezultatul conflictului arabo-izraelian, și-au pierdut casele și mijloacele de existență [7].

La sfârșitul războiului, ONU s-a ciocnit cu o amplă problemă umanitară și socială, soluționarea definitivă a căreia nu este posibilă pînă în prezent. Dintre cele mai complicate sunt întrebările: din ce cauză palestinienii și-au părăsit casele și cine poartă responsabilitatea pentru aceasta.

Destul de contradictorie e chestiunea ce se referă la numărul refugiaților. Israelul și țările arabe operează cu cifre diferite. Israelul declară că în 1948 teritoriul lui a fost părăsit de 520 mii de persoane sau maximal, este acceptată cifra de 600 mii de persoane [2, p. 93].

UNRWA (biroul ONU creat pentru ajutorarea refugiaților) indică cifra ce depășea 700 mii de persoane, iar reprezentanții palestinienilor indicau cifra de aproximativ 900 mii de persoane. Este clar că un consens între părțile aflate în conflict în ceea ce privește numărul refugiaților nu poate fi. Problema constă însă în faptul că era vorba despre jumătate din populația arabă din Palestina care fusese strămutată.

Responsabilitatea părăsirii Palestinei de către refugiați și aprecierea numărului lor au constituit multă vreme aspectele cele mai discutate. Incontestabil însă e faptul că la încheierea războiului, pe teritoriul care devenise statul Israel nu se aflau mai mult de 156 mii de arabi [1,p.72]. Originea problemei refugiaților a fost mult timp obiect de dispută între Israel și țările arabe, fiecare folosind cifre diferite despre numărul refugiaților. Țările arabe consideră că refugiații au fost izgoniți de trupele evreiești și ei trebuiau să aibă dreptul de a se reîntoarce. Conform opiniei israelienilor, palestinieni ar fi plecat benevol, ca urmare a propagandei posturilor de radio arabe. Însă în opinia cercetătorului Claude Klein, o mare parte a refugiaților au fost determinați de armată israeliană să-și părăsească satele. Alte cauze care au provocat plecarea palestinienilor au fost de teama luptelor și a repetării unui nou Dir Yassin [1, p. 72].

Cercetătorul Grigorii Trestman, analizând cauzele apariției valului de refugiați în perioada 1947-1948, subliniază că majoritatea palestinienilor și-au părăsit casele benevol, fiind îndemnați și susținuți de liderii lor, crezând în promisiunile că aceasta va ajuta în războiul cu Israel.

Gazeta engleză „Economist”, la 2 octombrie 1948, scria că din 62000 arabi, care locuiau în Haifa, au rămas 5000-6000. Una din cauzele principale, care i-a făcut pe locuitorii arabi să părăsească acest oraș, era declarația Consiliului suprem arab, care cerea de la arabi să-și părăsească casele. Se dădea de înțeles că arabii care nu

vor părăsi Haifa vor fi considerați trădători [3, p. 154-155].

Analizînd publicațiile jurnaliștilor și a unor lideri arabi din perioada primului război arabo-izraelian, putem menționa că ei recunoșteau că, în mare parte, părăsirea Palestinei de către arabii palestinieni a avut loc la îndemnul țărilor arabe și a liderilor palestinieni. Din alt punct de vedere, și Israelul are partea sa de vină în apariția acestei probleme. Cercetătorul Stewart Rosse menționează că în timpul primului război, pentru a reuși, forțele israeliene au „pacificat„ orașele și satele palestiniene. Dacă locuitorii nu se supuneau, ori îi alungau, ori le distrugeau construcțiile. Ca urmare a acestui plan, numit Dalet, 360 de sate și 14 orașe arabe au fost distruse. Israelienii au comentat că acesta era singurul mod posibil de a-și asigura securitatea [2, p. 93].

E clar că punctele de vedere în problema refugiaților palestinieni sunt contradictorii. Istoriografia tradițională israeliană consideră că peste 75% din refugiați au părăsit Palestina benevol, la îndemnul liderilor arabi, pentru a ușura misiunea armatelor arabe și numai 25% din numărul refugiaților și-au părăsit casele fiind forțați de armata israeliană.

Istoriografia palestiniană și arabă consideră însă că majoritatea refugiaților au fost alungați de armata israeliană [7].

Dreptul refugiaților la reîntoarcere devine cea mai acută problemă în timpul tratativelor. La 19 noiembrie 1948, ONU a adoptat rezoluția 212 (III) în paragraful 11 al căreia era expusă poziția ONU cu referire la refugiații palestinieni. În rezoluție se menționa că refugiaților care vor dori să se întoarcă la casele lor și să trăiască în pace cu vecinii trebuie să li se creeze condiții cât de curînd.

Celor care nu se vor întoarce trebuia să li se achite compensație pentru proprietatea părăsită [6]. Arabii nu acceptă

această rezoluție din cauza ostilității față de Israel. La rîndul său, Israelul refuză dreptul liber de repatriere a refugiaților, argumentînd că prin aceasta se urmărește scopul de a le distruge țara. În opinia lui Ben-Gurion, premierul Israelului din acea perioadă unica decizie corectă și echitabilă a problemei refugiaților ar fi fost așezarea lor cu traiul în țările arabe care au în de ajuns rezerve de apă și pămînt. Cu timpul, devine tot mai clar că speranța la repatriere a palestinienilor nu se va realiza.

În așteptarea unei posibile revanșe, palestinienii au îndurat povara înfrîngerii. „Țările surori”, cu excepția Iordaniei, însă, nu aveau de asemenea intenția să-i primească pe refugiați ca cetățeni cu drepturi depline. Unul dintre conducătorii UNRWA afirma în 1951: „Statele arabe vor să-i păstreze pe palestinieni ca pe o rană deschisă, un afront adus ONU și o armă împotriva Israelului. Că refugiații trăiesc sau mor, de acest lucru liderilor arabi nu le pasă” [2, p. 94].

Începînd cu anul 1948, Israelul a acordat cetățenie la 800 mii de refugiați evrei, inclusiv 570 mii din țările arabe, care, tot așa ca și palestinienii, au fost nevoiți să lase casele și averea în țările pe care le-au părăsit. Israelul i-a primit și pe parcurs le-a acordat locuințe și posibilități de a se angaja la muncă, bazîndu-se, în primul rînd, pe forțele proprii. În opinia Israelului și a experților independenți, integrarea palestinienilor în țările arabe ar fi decurs mai ușor, grație limbii, religiei și organizării sociale comune.

Palestinienilor refugiați, Israelul se obligă să le achite compensații. Conform estimărilor de atunci, suma se ridica la 100 mil. dolari. Acceptarea achitării compensațiilor era însă condiționată de următoarele condiții: acordul despre compensații va intra în vigoare, cînd se va instala pacea, sau la încetarea războiului economic al țărilor arabe împotriva Israelului; compensațiile vor fi efectuate în corespundere cu potențialul financiar al țării; refugiații

care vor primi compensații nu vor mai pretinde la revenire în Israel sau la alte pretenții financiare; acordul va fi semnat, dacă și refugiaților evrei din țările arabe și părțile arabe ale Palestinei li se vor acorda de asemenea compensații [6].

În baza rezoluției ONU nr. 194 (III) din 11.12.1948, din reprezentanții Franței, Turciei și SUA a fost creată o comisie de conciliere pentru Palestina. Grupul de lucru al acestei comisii, condusă de americanul Gordon Clapp, a propus o programă largă de dezvoltare economică a țărilor arabe cu privire la integrarea și stabilirea cu traiul a refugiaților palestinieni în Syria, Egipt și Iordania.

Reieșind din considerente politice, conducerea țărilor arabe refuză aceste inițiative, neîntreprinzând măsuri concrete pentru a schimba și ușura situația refugiaților.

În rezultatul războiului de șase zile din vara anului 1967, Israelul a luat sub control toată Palestina. Acest nou conflict militar și consecințele lui au provocat un nou val de refugiați. Paralel cu aceasta, toți arabii din Palestina nimeresc sub controlul evreilor. În aceste condiții, Israelul începe să promoveze față de palestinienii care locuiau pe teritoriile controlate de el o politică social-economică, în rezultatul căreia situația palestinienilor se îmbunătățește esențial în comparație cu cea palestinienilor din țările arabe.

Problema refugiaților palestinieni s-a aflat în centrul atenției nu numai a ONU, dar și în procesul tratativilor multilaterale între reprezentanții Israelului, țărilor arabe și, ulterior, a palestinienilor: 1949 – Conferința internațională de la Lausanne, 1950 – Conferința internațională de la Geneva, 1951 – Conferința internațională de la Paris, 1973 – Conferința internațională de la Geneva, 1978 – Tratatul egipteano-izraelian, 1991 - Conferința internațională de

la Madrid.

Acordul „Oslo-1” din 1993 prevedea că întrebările ce se refereau la refugiații palestinieni și alte probleme complicate vor fi discutate în timpul tratativelor despre reglementarea definitivă a conflictului dintre Israel și palestinieni în următorii cinci ani. Ulterior, problema refugiaților palestinieni a fost discutată la alte tratative bilaterale palestiniano-israeliene, însă fără succes.

Următoarea etapă la care s-a discutat problema refugiaților palestinieni au fost tratativele din anul 2000 de la Camp-Dawid. Aceste tratative între Israel și palestinieni se consideră ca fiind cele mai importante. La ele au participat Premierul Israelului, E. Barak, liderul palestinienilor, Y. Arafat și președintele SUA, B. Clinton.

Reglementarea definitivă a conflictului trebuia să includă și întoarcerea palestinienilor în țara lor, statul Palestina, luând în considerație și posibilitățile Israelului de a primi un anumit număr de refugiați.

SUA recunoaște dreptul Israelului și a altor țări de a absoarbe refugiații în corespundere cu legile și politica internă. Se propunea ca Fîșia Gaza și Malul de apus al râului Iordan să fie complet deschise pentru toți refugiații palestinieni și că Israelul va anunța despre posibilitatea acceptării pe teritoriul său a unui număr de refugiați. Palestinenii au acceptat, cu anumite rezerve, propunerile SUA, înțelegînd că este imposibil ca în Israel să se întoarcă 4 mil. de refugiați. De asemenea, delegația palestiniană cerea achitarea unei recompense foarte mari pentru refugiați. Tratativile s-au sfîrșit la 25 iulie 2000 fără semnarea unui acord. Fără un rezultat pozitiv s-au terminat și alte tratative palestiniano-izraeliene cu referire la refugiați. Una din inițiativele înaintate de Arabia Saudită prevedea soluționarea problemei refugiaților palestinieni, fără a insista asupra dreptului la reîntoarcere, cu condiția revenirii Israelului la hotarele anului 1967 [8].

În acest articol a fost numai menționată, dar nu și analizată o altă problemă, la fel de importantă, cea a refugiaților evrei din țările arabe cu

care a fost nevoit să se confrunte și să o soluționeze Israelul. Aceasta poate fi subiectul unei cercetări suplimentare.

Soluționarea problemei refugiaților palestinieni poate avea loc numai în rezultatul semnării unui acord de pace echitabil între părțile aflate în conflict. Pentru atingerea acestui scop, liderii Israelului și Autonomiei Palestiniene trebuie să se așeze la masa de tratative și să ajungă la un compromis, luând în considerație situația reală, care s-a creat în regiune la începutul sec. XXI.

Bibliografie

1. Claude, Klein, *Israel. Statul evreilor*, București, 2003.
2. Francois, Massoule, *Conflictele din Orientul Mijlociu*, București, 2003.
3. Григорий, Трестман, *Большая история маленькой страны. Израиль*, Спутник, 2011.
4. Киселев, В.И., *Палестинская проблема и ближневосточный кризис*, Киев, 1981.
5. Stewart, Ross, *Orientul Mijlociu în flăcări*, București, 2014.
6. <https://ru.wikipedia.org/wiki>. Accesat la 30.03.2015.
7. guide-israel.ru/history/15375-palestinskie-bezhency-1946-1948-1967. Accesat la 02.04.2015.
8. ejwiki.org/wiki/палестинские-беженцы. Accesat la 02.04.2015.

ISLAMUL ȘI EUROPA MEDIEVALĂ: PERSPECTIVA DIALOGULUI CULTURAL DINCOLO DE CONFRUNTAREA ÎNTRE CIVILIZAȚII

Igor SAVA, dr., conf. univ.

Summary

This material is focused on complex topic of the cultural relationship between Islam and medieval Europe. In the context of the current conflict between the Muslim world and the Western Europe, where the determinant is the religious factor, the author offers the perspective of cultural dialogue present in the Middle Ages